

Број: 01-1273-1/23
Датум: 30.11.2023.г.

На основу члана 1. став 2., Закона о преносу, регулатору и оператору система електричне енергије у БиХ („Службени гласник Босне и Херцеговине“ број 07/02, 13/03, 76/09 и 1/11); члана 2., став 1., члана 7., тачака 7 и 33., став 1., тачка ј) Закона о оснивању Независног оператора система за преносни систем у Босни и Херцеговини („Службени гласник Босне и Херцеговине“ број 35/04); члана 38. Закона о електричној енергији Републике Српске („Службени гласник РС“, број 68/2020); чланова 34. и 35. Закона о електричној енергији у ФБиХ („Службене новине ФБиХ“ бр: 60/23, 94/15, 54/19 и 1/22); члана 19. Закона о електричној енергији ("Службени гласник Брчко Д БиХ", број 27/21); чланова 8., 12., 13., 17., 19., 20-25., Тржишних правила; тачке 3.7. Услови за коришћење лиценце за активности Независног оператора система број: 05-28-12-17-20/19, као и Правила о приступу треће стране на преносни систем број: 04-28-359/06 од 07.12.2006. године, а везано за акт Државне регулаторне комисије за електричну енергију број: 04-28-7-343-7/21 од 07.03.2022. године, Забиљешке са састанка на тему приступа тржишту електричне енергије у БиХ електранама прикљученим на дистрибутивну мрежу од 15.03.2022. године као и Записник са састанка на тему приступа тржишту електричне енергије у БиХ електранама прикљученим на дистрибутивну мрежу од 05.04.2022. године, приједлог модела, радне групе за имплементацију рјешења које омогућује слободан приступ тржишту произвођачима електричне енергије прикљученим на дистрибутивну мрежу, именоване Рјешењем број: 373-3/22 од 11.04.2022. године и приједлог радне групе именоване Рјешењем број: 01-1069-1/22 од 26.09.2022. године генерални директор доноси

ОДЛУКУ

о измјени Инструкције за имплементацију привременог модела приступа „Виртуелне електране“ тржишту електричне енергије у БиХ

Члан 1.

1. Овом Одлуком мијења се тачка 7) Инструкције за имплементацију привременог модела приступа „Виртуелне електране“ тржишту електричне енергије у БиХ првобитно усвојена Одлуком о привременом моделу којим се омогућује недискриминирајући и слободан приступ јединственом тржишту електричне енергије у БиХ електранама прикљученим на дистрибутивну мрежу број 01-478-3/22 од 29.04.2022. године, а потом утврђена Одлуком о измјени Инструкције за имплементацију привременог модела приступа „Виртуелне електране“ тржишту електричне енергије у БиХ број: 01-1165-1/22 од 17.10.2022. године и Одлуком о

измјени Инструкције за имплементацију привременог модела приступа „Виртуелне електране“ тржишту електричне енергије у БиХ број: 01-1165-3/22 од 28.12.2022. године.

2. Овом Одлуком утврђује се измијењена Инструкција за имплементацију привременог модела приступа „Виртуелне електране“ тржишту електричне енергије у БиХ (у даљем тексту: Инструкција) којом се дефинирају обавезе и редослијед поступања учесника на тржишту с циљем имплементације модела из члана 1. став 1. Одлуке о привременом моделу којим се омогућује недискриминирајући и слободан приступ јединственом тржишту електричне енергије у БиХ електранама прикљученим на дистрибутивну мрежу број 01-478-3/22 од 29.04.2022. године.

3. Инструкција је саставни дио ове Одлуке.

4. Инструкција се примјењује од 01.01.2024. године

Члан 2.

Ова Одлука ступа на снагу даном доношења.

Прилог:
- Инструкција

Генерални директор
др. Немања Пандуревић

ИНСТРУКЦИЈА
ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ ПРИВРЕМЕНОГ МОДЕЛА ПРИСТУПА
„ВИРТУЕЛНЕ ЕЛЕКТРАНЕ“ ТРЖИШТУ ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ У БИХ

1) Балансно одговорна страна (у даљем тексту: БОС) доставља НОСБиХ-у захтјев за додјелу ЕИЦ 3 и W кодова за „Виртуелну електрану“ која ће се налазити у саставу његове балансне групе (у даљем тексту: БГ). Уз захтјев, БОС доставља попис електрана које чине његову „Виртуелну електрану“, са сљедећим подацима за све електране - појединачно:

1. назив електране
2. инсталисана снага електране
3. тип електране
4. потврда (декларација) надлежног ОДС-а да електрана испуњава техничке услове за прикупљање потребних података о инјектовању/преузимању електричне енергије у 15-минутним интервалима у складу са упутствима НОСБиХ-а и одредбама Мрежног кодекса као и других важећих прописа.

Уколико су електране у саставу „Виртуелне електране“ БОС-а прикључене на различите ОДС-е, потребно је да БОС достави потврде свих ОДС-а на чију су мрежу прикључене.

- 2) У сврху идентификације података о инјектованој/преузетој електричној енергији „Виртуелне електране“ БОС-а у појединачним ОДС-има, НОСБиХ ће БОС-у додијелити 36Z код за сваки ОДС унутар којег БОС има придружене електране у саставу своје „Виртуелне електране“. Наведене кодове ће НОСБиХ достављати и надлежним ОДС-има.
- 3) Након добијања кодова из тачке 1 и 2 ове инструкције, БОС је дужан иницирати и покренути преговоре о ажурирању важећег уговора о балансној одговорности те обезбиједити да БОС достави НОСБиХ-у потребне податке и ажуриране тачке примопредаје електричне енергије. БОС податке НОСБиХ-у доставља до 20. дана у мјесецу М-1 за мјесец М.
- 4) БОС је за сваку електрану у саставу „Виртуелне електране“ дужан:

1. информисати надлежни ОДС да ће се предметна електрана налазити у саставу „Виртуелне електране“ БОС-а, у складу са интерним процедурама ОДС-а
 2. утврдити тачан датум промјене (промјена се врши на мјесечном нивоу) учесника на тржишту (снабдјевача) који преузима електричну енергију из електране, узимајући у обзир процедуре унутар ОДС-а везане за постојећи уговор и обавјештавања ранијег учесника на тржишту, ОДС-а и надлежног БОС-а.
- 5) Промјена састава „Виртуелне електране“ врши се на мјесечном нивоу. Уколико је било промјена у саставу „Виртуелне електране“, БОС, до 20. дана у мјесецу М-1 за мјесец М, доставља НОСБиХ-у ажуриран попис електрана које се налазе у саставу његове „Виртуелне електране“. Уз ажурирани попис БОС доставља и све друге потребне податке те документе по захтјеву НОСБиХ-а.
- 6) Захтјеве дефинисане тачкама 1), 3) и 5) БОС је обавезан доставити електронском поштом (е-мејл) на сљедеће адресе: info@nosbih.ba; trziste@nosbih.ba; schedules_bh@nosbih.ba и m.segrt@nosbih.ba. Уз овјерен и скениран захтјев БОС доставља и податке о саставу „Виртуелне електране“ (назив електране, инсталисана снага и тип електране) у формату *excel*. Приликом достављања захтјева за промјену састава „Виртуелне електране“ наводи се само коначна верзија састава „Виртуелне електране“, сваки наредни достављени захтјев/корекција у току мјесеца се неће узети у обзир.
- 7) За БОС који, од производње, у свом саставу има „Виртуелну електрану“ чија је инсталисана снага већа од 30% укупне инсталисане снаге портфолиа БОС-а на преносној мрежи износ инструмента финансијског обезбјеђења за дебаланс балансне групе (банкарске гаранције или депозита) одређује се узимајући у обзир финансијску вриједност просјечне петнаестодневне производње (еквивалентна збирној/агрегираној инсталисаној снази “Виртуелне електране”) електричне енергије БОС-а која се рачуна по просјечној цијени дебаланса за мањак електричне енергије у години која претходи години за коју се издаје инструмент финансијског обезбјеђења, увећану за припадајући износ пореза на додату вриједност.

По захтјеву НОСБиХ-а, БОС је дужан доставити све податке и документе потребне за утврђивање тржишног и финансијског ризика те бонитета БОС-а, у складу са правилима струке. НОСБиХ ће након анализе достављених докумената, а на основу препоруке стручних служби, донијети одлуку о додатним инструментима обезбјеђења уговорног односа, а све у складу са утврђеним финансијским ризиком и анализираним бонитетом БОС-а.

При одређивању износа и врсте инструмента обезбјеђења узимаће се у обзир коректност понашања БОС-а на балансном тржишту електричне енергије, тржишни ризик, задуженост, да ли се БОС први пут појављује на тржишту и други потребни параметри.

Висина износа инструмента финансијског обезбјеђења није ограничена.

Износ инструмента финансијског обезбјеђења за дебаланс балансне групе (банкарске гаранције или депозита) може бити коригован квартално у складу са просјечном цијеном дебаланса оствареном у том кварталу, односно кварталима и просјечном цијеном дебаланса у претходној години узимајући просјечну цијену те двије вриједности.

У случају промјене производње или потрошње унутар балансне групе, НОСБиХ може утврдити нови износ инструмента финансијског обезбјеђења.

НОСБиХ може у сваком тренутку важења Уговора о балансној одговорности утврдити и захтијевати додатне инструменте обезбјеђења, а посебно у случајевима када мјесечна фактура прелази 60% износа из инструмента финансијског обезбјеђења плаћања. НОСБиХ ће писмено обавијестити БОС и евентуално утврдити нове инструменте обезбјеђења који ће покривати наведено плаћање.

БОС може поднијети захтјев за смањење износа или измјену врсте инструмента обезбјеђења:

- у случају значајнијег смањења производње и потрошње балансне групе
- у случају смањења ризика пословања везаног за БОС
- у случају увећања бонитета БОС-а
- у случају да фактуре за дебаланс за три (3) претходна мјесеца појединачно не прелази 30% од износа финансијских средстава обезбјеђења.

Уколико БОС доставља банкарску гаранцију коју је издала банка која није регистрована у Босни и Херцеговини, потребно је доставити конфирмирајућу банкарску гаранцију банке која је регистрована у Босни и Херцеговини.

Уколико НОСБиХ активира инструмент финансијског обезбјеђења, БОС је нову банкарску гаранцију или депозит дужан доставити, односно уплатити, у року од (7) дана након активације, уколико је гаранција, односно депозит, искоришћен у пуном износу.

Уколико је инструмент финансијског обезбјеђења искоришћен само дјелимично, банка треба извршити поврат оригиналне гаранције са назнаком износа протеста, односно, БОС је дужан да уплати искоришћени износ депозита у року од седам (7) дана након активације.

- 8) БОС у свом дневном распореду пријављује план производње „Виртуелне електране” као збирни/агрегирани план производње свих електрана прикључених на дистрибутивну мрежу које припадају његовој БГ. План производње се пријављује према техничким могућностима и расположивим ресурсима електрана у саставу „Виртуелне електране”, у складу са документом „Упутства за достављање дневних распореда“ који је објављен на веб страници НОСБиХ-а. БОС је одговоран за

податке достављене у дневном распореду. БОС -у који више од 3 пута у току мјесеца пријави план производње, који није у складу са техничким могућностима и расположивим ресурсима електрана у саставу „Виртуелне електране” биће привремено суспендовано право пријаве дневних распореда за наредни мјесец почевши од датума уочавања кршења правила пријаве дневних распореда. БОС ће о кршењу правила пријаве плана производње о суспензији бити благовремено обавијештен.

Након 3 привремене суспензије са тржишта електричне енергије, БОС ће бити трајно суспендован са тржишта електричне енергије.

- 9) Обрачун дебаланса БОС-а врши се у складу са важећим процедурама, при чему БОС-ову агрегирану остварену производњу „Виртуелне електране“ на 15-минутном нивоу НОСАБиХ-у доставља надлежни ОДС. Уколико ОДС, до 6. дана у текућем мјесецу не достави потребне податке за претходни мјесец, неопходне за обрачун дебаланса БОС-а, НОСБиХ ће дебаланс за БОС обрачунати према подацима којима располаже.
- 10) За некоректно понашање на тржишту електричне енергије БОС-а који у свом саставу има „Виртуелну електрану“, чија је инсталисана снага већа од 30% укупне инсталисане снаге портфолиа БОС-а на преносној мрежи, примјењиваће се пеналитет.

Износ пенала обрачунаваће се по сљедећој формули:

$$\text{Пенал} = \text{Фин.деб.} * (K-1)$$

при чему су:

Фин .деб = Финансијски износ за негативни дебаланс (мањак енергије)

K = пенални коефицијент за некоректно понашање на тржишту ел.ен. а који се одређује на

сљедећи начин:

$$\text{ako je } \frac{\text{Ostv. proiz.}}{\text{Plan. proiz.}} \geq 0,8 ; K = 1$$

$$\text{ako je } 0,8 > \frac{\text{Ostv. proiz.}}{\text{Plan. proiz.}} \geq 0,75 ; K = 1,2$$

$$\text{ako je } 0,75 > \frac{\text{Ostv. proiz.}}{\text{Plan. proiz.}} \geq 0,7 ; K = 1,5$$

$$\text{ako je } 0,7 > \frac{\text{Ostv. proiz.}}{\text{Plan. proiz.}} \geq 0,6 ; K = 2$$

$$\text{ako je } \frac{\text{Ostv. proiz.}}{\text{Plan. proiz.}} < 0,6 ; K = 2,5$$

при чему је:

Оств. произ . = укупна остварена производња БОС-а на мјесечном нивоу

План. произ . = укупна планирана производња БОС-а на мјесечном нивоу

- 11) Уколико БОС за некоректно понашање на тржишту електричне енергије у току једне календарске године 3 пута оствари коефицијент $K = 2$, може бити привремено суспендован са тржишта електричне енергије.
- 12) Уколико БОС за некоректно понашање на тржишту електричне енергије у току једне календарске године 2 пута оствари коефицијент $K = 2,5$, биће привремено суспендован са тржишта електричне енергије и покренут поступак суспензије лиценце код надлежног регулатора.
- 13) НОСБиХ води Регистар БОС-ова који у свом саставу имају „Виртуелну електрану“ и објављује га на својој веб страници.